

Huvudman

Sätters kommun
kommun@sater.se

Beslut

Datum 2026-06-16
Dnr SI 2026:4066
Sida **1 (11)**

Ärendet

Tillsyn av gymnasieskolan Dahlander kunskapscentrum i Sätters kommun

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Sätters kommun att senast den **18 september 2026** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande individuella studieplaner och garanterad undervisningstid. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Sätters kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart och får inte överklagas (26 kap. 10 § och 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen).

Sätters kommun ska vidta följande åtgärder

Individuella studieplaner

1. Se till att alla elever har en individuell studieplan där utbildningens planerade mål, längd och innehåll framgår. Inkom med sex studieplaner från individuellt alternativ och två från språkintröduktion i samband med redovisningen av vidtagna åtgärder. (17 kap. 3 §, 7 § och 15 § skollagen samt 1 kap. 7 §, 6 kap. 6 § och 8 § gymnasieförordningen [2010:2039].)
2. Se till att undervisningstid utlagd i elevernas scheman stämmer överens med den individuella studieplanens innehåll. Inkom med scheman för de åtta elever vars studieplaner ska redovisas enligt punkt 1. (4 kap. 22 § gymnasieförordningen.)

Garanterad undervisningstid

1. Se till att alla elever får sin garanterade undervisningstid om minst 23 timmar per vecka i snitt. Inkom med scheman för de elever som inte har beslut om minskad undervisningstid i samband med redovisningen av vidtagna åtgärder. (17 kap. 6 § skollagen.)
2. Se till att beslut om att minska en elevs undervisningstid till mindre än i genomsnitt 23 timmar per vecka på introduktionsprogram fattas för alla elever med minskad undervisningstid. (17 kap. 6 §

och 29 kap. 10 § skollagen samt 31–34 §§ förvaltningslagen [2017:900].)

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.stockholm@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (SI 2026:4066) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån myndighetens risk- och väsentlighetsanalys våren 2026 inlett en tillsyn av introduktionsprogrammen individuellt alternativ och språkin introduktion på Dahlander kunskapscentrum som är en gymnasieskola med introduktionsprogram i Sätters kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Dahlander kunskapscentrum följer gällande bestämmelser om individuella studieplaner och garanterad undervisningstid.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorn samt lektionsobservationer mellan den 27 och 29 maj 2026. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat huvudmannens planer för introduktionsutbildningarna, individuella studieplaner, dokument om studieförändring, scheman och åtgärdsprogram. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Individuella studieplaner

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har tagit del av Sätters kommuns utbildningsplaner för introduktionsprogrammen individuellt alternativ (IMA) och språkintröduktion (IMS). I dessa finns uppgifter om syfte för utbildningarna, dess huvudsakliga innehåll och längd.

Skolinspektionen har tagit del av alla individuella studieplaner (här efter benämnt studieplaner) för eleverna på IMA och IMS. Studieplanerna innehåller information om vilket introduktionsprogram (studieväg) eleven tillhör, men det framgår inte vad målet med elevens utbildning är. I studieplanerna för eleverna i gruppen IMA25 finns angivet "mot fortsatt utbildning" och för eleverna på språkintröduktion "mot gymnasieprogram", men rektorn uppger att det är fält som troligen måste fyllas i, i det digitala systemet och inte nödvändigtvis är elevens utbildningsmål. Övriga elevers studieplaner saknar information om målet med utbildningen. Rektorn uppger i intervju att det är skillnad på elevens mål i närtid och utbildningens mål och att man på skolan inte har klargjort vad som ska framgå av den individuella studieplanen.

I studieplanerna för elever i grupperna IMA22, IMA23, IMA24 och IMS24 finns utbildningens planerade längd angiven. Samtliga studieplaner, utom en, har en planerad längd på tre år. Studieplanerna för IMA25 och IMS25 saknar uppgifter om utbildningens längd. Rektorn uppger att skälet till det är att det är svårt att veta hur lång tid eleven behöver för att bli klar med utbildningen. Rektorn uppger vidare att de upprättar studieplanen för ett år i taget, och om eleven inte har någon progression i de ämnen eleven har i sin studieplan så anses eleven ha avslutat utbildningen vid läsårets slut. Om det finns progression förlängs studieplanen inför nästa läsår. Studieplanerna innehåller information om vilka grundskoleämnen och, i förekommande fall, vilka gymnasiekurser/ämnen eleven läser innevarande läsår. I de fall eleverna har hunnit få betyg på Dahlanders kunskapscentrum framgår detta av studieplanen. Det gäller både grundskole- och gymnasieämnen/kurser. Det finns ingen information om vilka grundskoleämnen och andra inslag som elevens utbildning planeras innehålla för att eleven ska nå målet med utbildningen.

I gruppen IMA24 har fyra elever insatser inskrivna i sina studieplaner som bedöms kunna vara gynnsamma för deras kunskapsutveckling. Det gäller insatserna "fokus och motivation" (ett lektionspass som återkommer i många elevers schema) och "livskunskap". Vid en jämförelse med elevernas scheman framgår att två av dessa elever har insatsen i studieplanen men

inte i schemat. "Livskunskap" återfinns inte i någon elevs schema. I IMA25 har sju elever "fokus och motivation" i schemat men inte i studieplanen. Fem av eleverna har även "digital kompetens" i schemat utan att detta finns inskrivet i studieplanen. På IMS har tre elever "fokus och motivation" i schemat, och två av dem har även "digital kompetens". Ingen av dessa insatser finns dokumenterad i elevernas studieplaner. Rektorn uppger i intervju att fokus och motivation, digital kompetens och mentorstid är inräknade i elevernas undervisningstid. I schemat finns en elev som har gymnasiekursen "gerontologi" i schemat men den saknas i elevens studieplan. Rektorn uppger att eleven har haft insatsen som en motiverande insats inför vidare studier, men att den inte noterats i elevens individuella studieplan. Vidare uppger rektorn att hon är osäker på varför insatser som bedöms gynnsamma för elevens kunskapsutveckling och är avsedda att ingå i utbildningen, som exempelvis fokus och motivation, inte finns med i studieplanerna.

I intervjuer uppger lärare, representanter för elevhälsan och rektorn att lektionspassen fokus och motivation är en insats för att motivera elever, ge kunskaper om hälsofrämjande åtgärder, studieteknik och orientering om vidare studier och arbetsliv. Passen planeras av lärare och representanter för elevhälsan. Digital kompetens syftar till att höja elevernas kunskaper kring förmågor som eleverna behöver i framtiden, som ordbehandling och mejlprogram. Eleverna lär sig också att göra källhänvisningar och att vara källkritiska. Båda lektionspassen har kopplingar till grundskole- och gymnasieämnen och läroplanerna för grund- och gymnasieskolan.

Rättslig reglering

Gymnasieskolan ska ge en god grund för yrkesverksamhet och fortsatta studier samt för personlig utveckling och ett aktivt deltagande i samhällslivet (15 kap. 2 § skollagen).

Utöver vad som gäller för all gymnasieutbildning, enligt 15 kap. 2 § skollagen, är syftet med individuellt alternativ att elever ska gå vidare till yrkesintroduktion, annan fortsatt utbildning eller arbetsmarknaden, och med språkin introduktion att ge nyanlända ungdomar en utbildning med tyngdpunkt i det svenska språket, vilken möjliggör för dem att gå vidare i gymnasieskolan eller till annan utbildning (17 kap. 3 § skollagen).

Utbildningen på ett introduktionsprogram ska följa en plan för utbildningen som beslutas av huvudmannen. Utbildningsplanen ska innehålla uppgifter om utbildningens syfte, huvudsakliga innehåll och längd. För varje elev ska det upprättas en individuell studieplan (17 kap. 7 § skollagen).

En elev som har påbörjat ett introduktionsprogram har rätt att fullfölja utbildningen hos huvudmannen enligt den utbildningsplan som gällde när utbildningen inleddes och den individuella studieplanen, eller på ett annat

introduktionsprogram enligt huvudmannens utbildningsplan och en ny individuell studieplan (17 kap. 15 § skollagen).

En elevs individuella studieplan ska innehålla följande uppgifter:

1. vilken studieväg eleven går på,
2. de ämnen och nivåer i dessa ämnen eller de ämnesområden som eleven har valt eller valt bort,
3. övriga ämnen och de nivåer i dessa ämnen som ingår i elevens program eller övriga ämnesområden som ingår i elevens program,
4. om eleven följer ett utökat program och i så fall vilka nivåer i vilka ämnen som ligger utanför det fullständiga programmet,
5. om eleven följer ett reducerat program och i så fall i vilken omfattning samt om möjligt vilka nivåer i vilka ämnen som har tagits bort,
6. om eleven följer ett individuellt anpassat program och i så fall vilka nivåer i vilka ämnen som har bytts ut,
7. när det är aktuellt, elevens studier i grundskolans ämnen, och
8. om eleven får fjärrundervisning och i så fall i vilken utsträckning.

Om eleven går ett introduktionsprogram i gymnasieskolan ska den individuella studieplanen dessutom innehålla uppgifter om

1. utbildningens mål och längd,
2. delar av nivåer i ämnen, annan yrkesinriktad utbildning, praktik och andra insatser som är gynnsamma för elevens kunskapsutveckling och som är avsedda att ingå i utbildningen, och
3. när det är aktuellt, det yrkesområde som utbildningen inriktas mot (1 kap. 7 § gymnasieförordningen).

För varje elev på introduktionsprogram i gymnasieskolan beslutar rektorn om hur undervisningstiden ska fördelas på gymnasieämnen, grundskoleämnen, praktik och annat som kan ingå i elevens individuella studieplan (4 kap. 22 § gymnasieförordningen).

Individuellt alternativ ska utformas utifrån elevens behov och förutsättningar. Utbildningen får innehålla grundskoleämnen som eleven saknar godkända betyg i. Den får även innehålla hela eller delar av nivåer i gymnasieämnen. Om eleven har förutsättningar för att läsa hela eller delar av nivåer i gymnasieämnen ska utbildningen också innehålla sådana. Även andra insatser som är gynnsamma för elevens kunskapsutveckling får ingå i utbildningen (6 kap. 6 § gymnasieförordningen).

Språkintröduktion ska innehålla undervisning i grundskoleämnena svenska eller svenska som andraspråk. Undervisning i enbart dessa ämnen kan bedrivas under en kort inledande period. I övrigt ska språkintröduktion utformas utifrån de bedömningar som ska göras enligt 6 kap. 7 § gymnasieförordningen och innehålla de ämnen som eleven behöver för sin fortsatta utbildning. Utbildningen får innehålla grundskoleämnena som eleven inte har godkända betyg i och nivåer i gymnasieämnena. Även andra

insatser som är gynnsamma för elevens kunskapsutveckling får ingå i utbildningen (6 kap. 8 § gymnasieförordningen).

Av skollagens förarbeten framgår bland annat följande. Gymnasieskolans introduktionsprogram saknar nationellt fastställda examensmål och programmets struktur och innehåll, det vill säga vilka grundskoleämnen och gymnasiekurser som ingår i elevernas utbildning, är inte reglerat i detalj. Gemensamt för introduktionsprogrammen är att utbildningen ska utformas utifrån elevens behov och förutsättningar, men då krävs att dessa behov och förutsättningar bättre tydliggörs i den individuella studieplanen som ska upprättas för varje elev. Den individuella studieplanen ska utformas utifrån huvudmannens utbildningsplan och med utgångspunkt i elevens behov, förutsättningar och intressen. Den individuella studieplanen är således en mer preciserad beskrivning av syfte, längd och innehåll när det gäller den enskilde elevens utbildning. Eftersom introduktionsprogrammen saknar nationella examensmål behöver det vara tydligt för en elev som går på ett introduktionsprogram vad utbildningen ska syfta till och hur utbildningen planerats för att eleven ska få förutsättningar att nå målen för utbildningen (prop. 2017/18:183 s. 84 och 96).

Individuellt alternativ kan innehålla grundskoleämnen, gymnasiegemensamma ämnen och gymnasieskolans karaktärsämnen. Individuellt alternativ kan även innehålla delar av nationella kurser och andra insatser som är gynnsamma för elevens kunskapsutveckling, exempelvis olika motivationsinsatser och praktik. De elever som ett individuellt alternativ är avsett för bedöms ha vitt skilda förutsättningar och behov. För en del elever kommer, i varje fall inledningsvis, utbildningen att domineras av undervisning på grundskolenivå. För andra elever kommer inslagen av undervisning på gymnasial nivå att vara mer omfattande. Inslagen av motivationsskapande karaktär eller insatser av annan karaktär som kan bidra till elevens kunskapsutveckling, kommer likaledes att variera väsentligt beroende på varje elevs särskilda behov. Den individuella studieplanen är viktig för planering och kontinuerlig uppföljning av elevens kunskapsutveckling. Regeringen anser att det är i studieplanen som utbildningens innehåll ska konkretiseras och tydliggöras med utgångspunkt i elevens behov och förutsättningar (prop. 2009/10:165 s. 445).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i utformningen av de individuella studieplanerna då dessa saknar uppgifter som ska framgå av studieplanen och som ska ligga till grund för planeringen av elevernas utbildning.

Av utredningen framgår att alla elever har en upprättad individuell studieplan som ses över och justeras regelbundet och vid behov. Av utredningen framgår dock att det saknas information i elevernas individuella studieplaner. Ingen elev har målet med utbildningen tydligt angivet. Flera studieplaner saknar information om utbildningens planerade längd, planerade innehåll och de insatser som är gynnsamma för elevens kunskapsutveckling och som är avsedda att ingå i utbildningen. Flera elever har insatserna "fokus och motivation" och "digital kompetens" i sin utbildning vilket inte framgår av deras studieplaner.

Av gymnasieförordningen och förarbetena till skollagen framgår att det i de individuella studieplanerna på IMA och IMS ska framgå hur utbildningen är planerad, vilka grundskoleämnen och gymnasieämnen/gymnasiekurser som ska ingå samt eventuella övriga insatser som ska ingå i elevens utbildning. Även utbildningens mål och längd ska framgå. Den individuella studieplanen ska göra det tydligt för eleven vad målet med utbildningen är och utgör grunden för elevens rätt att slutföra utbildningen på introduktionsprogrammet.

Elevens individuella studieplan ska innehålla de komponenter som ingår i elevens utbildning och den ligger till grund för rektors beslut om hur undervisningstiden ska fördelas. Att uppgifter om utbildningens planerade mål, längd och innehåll i form av ämnen och andra insatser som är gynnsamma för kunskapsutveckling och motivation saknas i de individuella studieplanerna är därför en brist.

Garanterad undervisningstid

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har tagit del av samtliga scheman för elever på IMA och IMS. Den sammanräknade undervisningstiden i elevernas scheman varierar mellan 2,8 och 21,8 timmar per vecka. Vid en jämförelse mellan individuella studieplaner och scheman finns det minst 17 elever som saknar "insatser som är positiva för elevernas kunskapsutveckling och motivation" i sin individuella studieplan och där insatserna är inräknade i elevernas undervisningstid.

Lärare, elevhälsan och rektorn uppger i intervju att det finns tre eller fyra elever som skulle kunna läsa 23 timmar eller mer per vecka, och som inte har några beslut om reducerad undervisningstid. Skälen till att eleverna inte har minst 23 timmar i sina scheman är att de har bytt introduktionsprogram under läsåret eller läst flera år på IMA och att schemalagd tid i ämnen som eleverna behöver läsa inte uppgått till minst 23 timmar. Två elever på språkintröduktion har inte bedömts ha tillräckligt bra svenska för att kunna läsa vissa av de mer språktunga

grundskoleämnena som skolan erbjuder och timmarna i schemat har därför inte räckt för att få ihop minst 23 timmar.

Inför tillsynen har rektorn uppgett att flertalet elever på introduktionsprogrammets individuella alteternativ har reducerad undervisningstid men att formella beslut inte har fattats om detta. För fyra elever finns beslut om minskad undervisningstid fattade i åtgärdsprogram. I intervjuer uppger elever, lärare, elevhälsan och rektor att undervisningstiden minskas efter önskemål från elev och vårdnadshavare. Utgångspunkten är att eleverna ska läsa minst 23 timmar per vecka. Skolans personal beskriver att många elever har tidigare skolsvårigheter med hög frånvaro, diagnoser inom det neuropsykiatriska spektrumet eller andra hälsoproblem, och att de åtminstone inledningsvis har önskat att reducera tiden i skolan. Enligt lärare och elevhälsan fyller elevens mentor i en studieändringsblankett om minskad undervisningstid som elev och vårdnadshavare undertecknar och rektor fattar beslut om. Av studieändringsblanketten framgår beslutsdatum, beslutets innehåll, vem som har fattat beslutet och den har en motivering och hänvisning till bestämmelser som tillämpats. Rektorn förtydligar att denna rutin följs när en förändring under läsåret beslutas, men hon uppger att det inte finns beslut om den ursprungliga reduktionen av elevens undervisningstid. Den överenskommelsen görs mellan mentor, elev och vårdnadshavare i samband med läsårsstart, och rektorn genomför schemaförändringen utan att fatta ett formellt beslut. Rektorn och elevhälsans representanter uppger vidare att för de fyra elever som behöver särskilt stöd i form av en mindre undervisningsgrupp har beslut om reducerad utbildning fattats i åtgärdsprogrammet.

Rättslig reglering

Utbildningen på introduktionsprogram ska bedrivas i en omfattning som motsvarar heltidsstudier. Eleverna har rätt till i genomsnitt minst 23 timmars undervisning i veckan (garanterad undervisningstid).

Utbildningens omfattning får dock minskas för en elev som begär det om huvudmannen bedömer att det finns särskilda skäl (17 kap. 6 § skollagen).

För varje elev på introduktionsprogram i gymnasieskolan beslutar rektorn om hur undervisningstiden ska fördelas på gymnasieämnen, grundskoleämnena, praktik och annat som kan ingå i elevens individuella studieplan (4 kap. 22 § gymnasieförordningen).

I förarbetena till skollagen anges, vad gäller den minsta garanterade undervisningstiden på introduktionsprogram, att undantag bara ska kunna göras för en elev som begär det om det finns särskilda skäl. Exempel på sådana skäl kan vara att en elev genomgår en medicinsk behandling, har en neuropsykiatrisk problematik eller funktionsnedsättning som gör att eleven har svårigheter att vistas i skolmiljön på heltid eller behöver långa

raster mellan lektionerna. Regeringen anser att flera andra stödåtgärder först bör ha prövats innan huvudmannen fattar beslut om minskad undervisningstid av sådana skäl. I vissa fall kan det dock vara uppenbart att undervisningstiden behöver minskas, till exempel på grund av en genomgripande medicinsk behandling (prop. 2017/18:183, s. 94).

I ärenden som avser myndighetsutövning mot någon enskild, enligt skollagen hos en kommun, en region eller en enskild huvudman tillämpas bland annat följande bestämmelser i förvaltningslagen (2017:900): 31 § om dokumentation av beslut, 32 § om motivering av beslut, 33 och 34 §§ om underrättelse om innehållet i beslut och hur ett överklagande går till (29 kap. 10 § skollagen).

För varje skriftligt beslut ska det finnas en handling som visar dagen för beslutet samt vad beslutet innehåller (31 § förvaltningslagen).

Ett beslut som kan antas påverka någons situation på ett inte obetydligt sätt ska innehålla en klargörande motivering, om det inte är uppenbart obehövligt. En sådan motivering ska innehålla uppgifter om vilka föreskrifter som har tillämpats och vilka omständigheter som har varit avgörande för myndighetens ställningstagande (32 § förvaltningslagen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i arbetet med garanterad undervisningstid och att det saknas beslut om att minska undervisningstiden för elever som begär det.

Utredningen visar att ingen elev på Dahlanders kunskapscentrum vid tidpunkten för tillsynen har en undervisningstid på 23 timmar per vecka. Omfattningen av elevernas undervisningstid varierar mellan 2,8 och 21,8 timmar. För 17 av eleverna räknas insatser som inte finns med i elevernas individuella studieplaner in i undervisningstiden.

Av skollagen framgår att utbildningen på introduktionsprogram ska bedrivas i en omfattning som motsvarar heltidsstudier. Eleverna har rätt till i genomsnitt minst 23 timmars undervisning i veckan. Undervisningstiden fördelas av rektor med utgångspunkt i huvudmannens utbildningsplan och elevens individuella studieplan.

För flertalet elever på IMA och IMS överensstämmer inte innehållet i den individuella studieplanen med den av rektorn fördelade undervisningstiden. Vidare finns det flera elever som av elevhälsa och rektor bedöms kunna studera på heltid, men som inte har en undervisningstid som uppgår till minst 23 timmar per vecka. Detta är en brist.

Av utredningen framgår att de flesta elever har behov av och har uttryckt önskemål om att reducera undervisningstiden. Det framkommer inget

annat än att skälen för detta är förenliga med bestämmelserna. Några elever har beslut om minskning av undervisningstiden som tagits i samband med ändringar under läsårets gång. Besluten finns dokumenterade i blanketten ansökan om studieförändring. Dock framkommer i utredningen att det saknas beslut om att minska undervisningstiden för flera elever. Beslut fattas inte i samband med att de individuella studieplanerna upprättas i början av läsåret, även om eleven redan då har en undervisningstid som understiger 23 timmar per vecka.

Av skollagen framgår att utbildningen på ett introduktionsprogram får minskas om en elev begär det och huvudmannen finner att det finns särskilda skäl. Beslutet ska fattas på ett sätt som uppfyller förvaltningslagens krav. Det innebär bland annat ett skriftligt beslut som ska innehålla uppgifter om beslutsdatum, beslutets innehåll och vem som har fattat beslutet. Beslutet ska även innehålla en klargörande motivering. En sådan motivering ska innehålla uppgifter om vilka föreskrifter som har tillämpats och vilka omständigheter som varit avgörande för myndighetens ställningstagande.

För flera elever saknas beslut om att minska undervisningstiden, vilket är en brist.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Säters kommuns verksamhet vid Dahlander kunskapscentrum uppfyller inte författningarnas krav vad gäller individuella studieplaner och garanterad undervisningstid. Det finns därför skäl att förelägga Säters kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

2026-06-16

X Joakim Öberg

Besutsfattare

Signerat av: Joakim Roeraade Öberg

2026-06-16

X Susanne Tistad

Föredragande

Signerat av: Susanne Tistad

I ärendets slutliga handläggning har även utredare Linnea Carlson
Wahlberg medverkat.